

[จุไรรัตน์ , ปัญญา หน้า 223-235]

**บทบาทของครอบครัวและสังคมกับการสื่อสารพัฒนาอัตมโนทัศน์
ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนกรุงเทพมหานครเพื่อป้องกันการ
เป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่***

The Roles of Family and Society with Development Communication of
Teenagers' Self-Esteem in Bangkok to Protect of Being New Drinker

จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ ** คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ปัญญา ธีระวิทยเลิศ *** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Jurairat Tongkhamchernwiwat. Faculty of Management Science. Chandrakasem Rajabhat University

Panya Therawittayalert. Faculty of Education. Chandrakasem Rajabhat University

Email : sarhai2504@gmail.com, Panya_research@hotmail.com

Received: 22 April 2019 ; Revised: 23 April 2019; Accepted: 30 April 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของครอบครัวและสังคมในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเพื่อป้องกันการเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่ และ 2) เสนอรูปแบบบทบาทของครอบครัวและสังคมในการสื่อสารพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเพื่อป้องกันการเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนอาชีวศึกษาชั้นปีที่ 1 ในเขตจตุจักร ได้แก่ โรงเรียนหอวัง และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ และเขตลาดพร้าว ได้แก่ โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม และศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ จำนวนรวม 354 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงจาก 4 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 33 คน และเป็นครูประจำชั้น จำนวน 11 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของครอบครัวและสังคมมีการควบคุมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอยู่ในระดับมาก และ 2) รูปแบบบทบาทของครอบครัวและสังคมในการสื่อสารพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ครอบครัวและสังคม (โรงเรียนและชุมชน) ร่วมป้องกันนักเรียนจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยการเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ รณรงค์ต่อต้านหรือประชาสัมพันธ์ให้ความรู้

* งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พ.ศ.2560

** จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ (รศ.ดร.) : อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

*** ปัญญา ธีระวิทยเลิศ วิวัฒน์ (ผศ.ดร.) : อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ความเข้าใจถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเป็นแบบอย่างที่ดี มีกิจกรรมสร้างสรรค์ส่งเสริมให้เยาวชนสนใจเพื่อนำมาพัฒนานตนเองให้มีความสามารถหรือแสดงออกในทางที่เหมาะสม และนำหลักธรรมทางศาสนาเป็นแนวทางสร้างคุณค่าตนเองไม่ให้อยู่เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำสำคัญ: พัฒนา, อัตมโนทัศน์

Abstract

The purposes of the research were: 1) to study the roles of family and society of teenagers' self-esteem development to protect them from being new drinkers. And 2) to present patterns of the roles of family and society of teenagers to protect of being new drinkers. This research was used mixed methods approach. The quantitative research used multistage sampling. The sample was Mathayom four students, first year students from vocational college. In Chatuchak district was Horwang School, Santirat Institute of Business Administration College and in Ladprao district was Latplakhaopittayakhom School, Panyapiwat Learning Center who answered a three hundred fifty four questionnaires. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research was a purposive sampling and consisted of an in-dept interview thirty –three students and eleven advisers and inductive contents analyzing.

The research results were found that 1) The roles of family and society of teenagers were able to control alcohol of teenagers' self-esteem about alcohol were at high level. And 2) The patterns of the roles of family and society of teenagers' self-esteem development to protect of being new drinkers with care, advice giving, campaign and knowledge giving (public relations) about harmful of alcohol. Family members and community members had to be good models, created interesting activity to persuade teenagers joining to develop themselves to be capable adults or act out in the right way and took religion principles as a guide for self-esteem not to interfere in alcohol drinking.

Keyword: Development, Self-esteem

บทนำ

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อตัวผู้บริโภค โดยอาจก่อให้เกิดโรคร้ายกว่า 60 ชนิด อันก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว บุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคม และประเทศอีกด้วย โดยส่งผลเสียร้ายแรงต่อหน้าที่และความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น หรืออาจจะเกิดผลทางลบอย่างรุนแรงที่ตามมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ การได้รับการบาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุ ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในเลือดระดับสูงจะทำให้หย่อนความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเอง ทำให้การคิดการตัดสินใจไม่ดีและง่วงซึม ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดปัญหาร้ายแรงอื่น ๆ ที่มักเกิดอย่างกะทันหัน ส่งผลกระทบร้ายแรง นอกจากนี้การดื่มเป็นประจำเป็นเวลานาน ๆ ทำให้เกิดปัญหาได้มากมายหลายแบบ ปัญหาหนึ่งที่รุนแรง คือ การติดสุรา ซึ่งเมื่อดื่มไปเรื่อย ๆ จะเกิดการสะสมของแอลกอฮอล์ทำให้เกิดผลเสียขึ้น เช่น ตับจะถูกทำลายเมื่อดื่มจัด แต่กว่าจะรู้สึกตัวก็ต้องใช้เวลาเป็นเดือน ๆ หรือเป็นปี ๆ การดื่มแอลกอฮอล์ก็ยิ่งก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในเรื่องของอาชีพการงานเศรษฐกิจและสังคม อาจทำให้เกิดปัญหภายในครอบครัว และนำไปสู่ปัญหา

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

สังคมในที่สุด (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. ออนไลน์, 2558 : 81 – 85)

นอกจากนี้ความชุกของนักดื่มในประชากรผู้ใหญ่ (อายุ 15 ปีขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 31.5 และความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น (อายุ 15 – 19 ปี) คิดเป็นร้อยละ 14 ในแต่ละปีประเทศไทยมีนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 แสนคน ส่วนใหญ่นักดื่มเหล่านี้คือกลุ่มเด็กและเยาวชน และนักดื่มในกลุ่มนี้สัดส่วนของนักดื่มประจำเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 70 ภายในระยะเวลา 3 ปี (2551-2553) ซึ่งคนไทยใช้เวลาโดยเฉลี่ยเพียง 4.5 นาที ในการเดินทางไปร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 98.7 ยังสามารถซื้อหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาบริดดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ได้แก่ การดื่มและเมาให้ลูกเห็น การใช้ให้ลูกไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ดื่ม การชักชวนและยืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ลูกดื่ม เป็นพฤติกรรมที่พบเห็นได้บ่อยของครอบครัวไทยที่ดื่มแอลกอฮอล์และเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาบริดดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน (อรทัย วลีวงศ์ และคณะ, 2553) และจากการรายงานของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ในปี 2556 ที่พบว่า โรคที่สำคัญจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย คือ ปัญหาสุขภาพจิต คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมา คือ บาดเจ็บ ร้อยละ 23 และเป็นโรคตับแข็ง ร้อยละ 9 ทั้งนี้การดื่มสุราจะนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าและทำร้ายตนเอง ดื่มแล้วไม่รู้ตัวว่ามีปัญหา ดื่มจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและคนรอบข้าง โดยเฉพาะเด็กที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้ปกครองที่ดื่มสุรา จะต้องรองรับอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่ายของพ่อแม่ตอนเมา เช่น การตวาด และขว้างข้าวของ ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้จะทำให้เด็กเครียดและมีความวิตกกังวลจนกลายเป็นคนขี้โมโห ซึมเศร้าง่าย รู้สึกอับอาย โดดเดี่ยว ขาดที่พึ่ง และขาดความภูมิใจในตนเอง เด็ก ๆ ที่เติบโตขึ้นมากับสิ่งเหล่านี้จะถูกส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นวงจรปัญหาซ้ำซากและวนเวียนปัญหาต่อไปอีก (อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อักษรณักรชัย, 2559)

ดังนั้น การดื่มสุราจึงก่อให้เกิดความรุนแรงในเยาวชน สะท้อนถึงภาวะตกต่ำด้านบรรทัดฐานและระเบียบวินัย รัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา และห้ามมิให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมช่วยเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนสร้างความตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยง่าย ซึ่งล่าสุดตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 ได้กำหนดมาตรการการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการและมีผลบังคับใช้ในวันที่ ทำให้ร้านจำหน่ายสุราที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งหอพักที่ใกล้เคียงสถานศึกษาต้องถูกสั่งปิด (มติชนออนไลน์. ออนไลน์, 2559)

จากปัจจัยหลากหลายที่กล่าวมาจึงเป็นสิ่งสนใจในการส่งเสริมให้เยาวชนลุ่มหลงหรือเห็นว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราที่ส่งผลเสียในทุกด้านเป็นเรื่องธรรมดาในสังคม แม้จะมีกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งจากรัฐบาล แต่เยาวชนก็ยังเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะดำเนินการวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวและสังคมกับการสื่อสารพัฒนาอ้อมโนทัศน์ด้านความรู้สึกรู้คุณค่าในตนเองของเยาวชนกรุงเทพมหานครเพื่อป้องกันการเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่” ซึ่งสิ่งสำคัญคือการตระหนักรู้ต่อตนเองของเยาวชนในการดื่มและการป้องกันตนเองจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราจากปัจจัยทางด้านครอบครัวและสังคมหรือสภาพแวดล้อมที่กล่าวมา และที่สำคัญ คือ การที่เยาวชนเองสามารถทำการสื่อสารกับตนเองในเชิงบวกในการสร้างและพัฒนาอ้อมโนทัศน์ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ความเข้าใจ การรู้เท่าทันสิ่งแวดล้อม ทั้งสื่อ ครอบครัวยุโรป สังคม และสภาพแวดล้อมในชุมชนหรือสังคมที่เยาวชนจะต้องตระหนักถึงการยับยั้งจิตใจตนเอง มีความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทางที่ถูกที่ควร ระวัง เข้าใจ และตระหนักถึงพิษภัย จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้ตนเองกลายเป็นนักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถไปใช้ประโยชน์ต่อการวางแผนรณรงค์และป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครอบครัวและสังคมในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเพื่อป้องกันการเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่
2. เพื่อเสนอรูปแบบบทบาทของครอบครัวและสังคมในการสื่อสารพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเพื่อป้องกันการเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาบทบาทของครอบครัวและสังคมในการสื่อสารพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเพื่อป้องกันการเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่ ตามทัศนะของเยาวชนที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนอาชีวศึกษา (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในเขตจตุจักรและเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 354 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นนักเรียน จำนวน 33 คน และครูประจำชั้นของนักเรียนที่ทำการศึกษา จำนวน 11 คน ดำเนินการวิจัยเป็นระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2560 - พฤษภาคม 2561

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. การสื่อสารพัฒนาอัตมโนทัศน์

ภาพของตนหรืออัตมโนทัศน์ (Self - Concept) ตัวตน (The Self) เป็นศูนย์กลางของบุคลิภาพ ที่เป็นส่วนของการรับรู้และค่านิยมเกี่ยวกับตัวตน ตัวตนพัฒนามาจากการที่อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเป็นประสบการณ์เฉพาะตน ซึ่งเกิดจากความคิดความรู้สึก เจตคติ การรับรู้ การตีความเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะความสามารถ และคุณค่าของตนเอง (พรณี ชูทัย เจริญ, 2538 : 592-593) ทั้งนี้เยาวชนที่สามารถป้องกันตนเองจากการเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่จำเป็นต้องมีการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของตนในทางที่ดีจากการสื่อสารและการส่งเสริมอัตมโนทัศน์ที่เหมาะสมจากครอบครัวและสังคม และสามารถเข้าใจถึงจิตใจตนเองที่จะปกป้องตนเองจากอิทธิพลจากสิ่งที่ทำให้ยั่วยู่ให้ต้องกลายเป็นักดื่มแอลกอฮอล์หน้าใหม่

2. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชน

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นการรับรู้ของบุคคลซึ่งแสดงออกถึงการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองแสดงออกถึงขอบเขตความเชื่อของบุคคลต่อตนเองในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ พลังอำนาจ และควมมีคุณค่าของตน ซึ่งบุคคลรับรู้ได้จากคำพูดและท่าทีที่บุคคลนั้นได้แสดงออก (Coopersmith. 1984) โดยความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเริ่มพัฒนาดังแต่วัยเด็ก เป็นกระบวนการเรียนรู้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ระหว่างบุคคลภายนอกกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว (Coopersmith. 1981) สิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาการความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองคือการเลี้ยงดู

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ของบิดามารดา (Coopersmith. 1984) หรือผู้ปกครองที่สะสมมาในอดีตมีผลมากต่อการพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ร่วมกันกับการเรียนรู้ทางสังคมของเยาวชน

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรที่ทำการวิจัย คือ ครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตจตุจักรและเขตลาดพร้าว ในกรุงเทพมหานคร โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เขตละ 1 โรงเรียนสายสามัญ และ 1 โรงเรียนสายอาชีพ รวม 4 โรงเรียน คือ เขตจตุจักร ได้แก่ โรงเรียนหอวัง และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ และเขตลาดพร้าว ได้แก่ โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม และศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ ลาดพร้าว

กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) จำแนกเป็นนักเรียนและครู ดังต่อไปนี้

1.1 ในการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ดังนี้

1.1.1 การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากสุ่มโรงเรียนหรือวิทยาลัย เขตละ 1 โรงเรียนสายสามัญ และ 1 โรงเรียนสายอาชีพ รวม 4 โรงเรียน คือ เขตจตุจักร ได้แก่ โรงเรียนหอวัง และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ เขตลาดพร้าว ได้แก่ โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม และศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ ลาดพร้าว

1.1.2 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) ตามขนาดตัวอย่างและตามลักษณะการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคม และภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษา ชั้นปีที่ 1 ได้แก่ สาขาบัญชี สาขาการตลาด สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขาคอมพิวเตอร์กราฟิก โรงเรียนละ 1 - 4 ห้องเรียน ตามจำนวนของขนาดตัวอย่าง

1.1.3 การสุ่มตัวอย่างเป็นระบบ (Systemic Random Sampling) ตามบัญชีรายชื่อนักเรียนจนครบตามจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้

1.2 ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ตอบแบบสอบถามที่น่าสังเกตและพิจารณาจากเกรตเจลีย์ ได้แก่

1.2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มนักเรียนที่จำแนกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่าง ๆ กัน คือ การเรียนในระดับดี (เกรตเจลีย์ 3.00 - 4.00) กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในระดับปานกลาง (เกรตเจลีย์ 2.00 - 2.99) และกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในระดับไม่ดี (เกรตเจลีย์ 1.00 - 1.99) และพิจารณาจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม จำนวนกลุ่มละ 1 คน ใน 11 ห้องเรียนของทั้ง 4 โรงเรียนรวมจำนวนทั้งสิ้น 33 คน

1.2.2 ครูประจำชั้นของนักเรียนที่ทำการศึกษา 4 โรงเรียน แต่ละห้องเรียนที่มีนักเรียนประมาณห้องละ 30-40 คน ครูประจำชั้นรวม 11 ห้องเรียน รวมจำนวนครูประจำชั้นทั้งสิ้น 11 คน

2. เครื่องมือการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือชุดที่สอบถามนักเรียนเกี่ยวกับ 1) บทบาทของครอบครัวและการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) และ 2) บทบาทของสังคม

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

และการควบคุมการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของสังคม ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ อิทธิพลของสื่อ กลุ่มเพื่อน ชุมชน และโรงเรียน เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม ได้กำหนดระดับค่าคะแนนความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ (Likert, s scale) ทำการหาคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่า IOC เท่ากับ 0.94 และ 0.73 และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ด้วยการทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach, s coefficient alpha) ได้เท่ากับ 0.74 และ 0.78 ตามลำดับ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารตามบทบาทของครอบครัว (พ่อแม่/ผู้ปกครอง) และสังคม (กลุ่มเพื่อน ชุมชน โรงเรียน หรือศาสนา) ที่ช่วยพัฒนาส่งเสริมอัตลักษณ์ของเยาวชนให้รู้ถึงคุณค่าตนเองในการป้องกันการเป็นนักดื่มเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์หน้าใหม่ ทำการหาคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาดูตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของแบบสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ในงานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (X-Bar) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์บทบาทของครอบครัวและการควบคุมการดื่มเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) และบทบาทของสังคมและการควบคุมการดื่มเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของสังคมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน

3.2 ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ และสังเคราะห์ข้อมูลจัดประเด็นสำคัญ ทำการตรวจสอบข้อมูลและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่

3.2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จากหลายประเด็นที่ทำการศึกษา

3.2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเกต

3.2.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านเกณฑ์ ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากต่างโรงเรียน/วิทยาลัย ที่มีบริบทแตกต่างกัน

3.2.4 การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการใช้ทฤษฎีและแนวคิดหลายมุมมองตรวจสอบซึ่งกันและกัน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. บทบาทของครอบครัวและการควบคุมการดื่มเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของพ่อแม่

1.1 ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว นักเรียนมีความผูกพันและสนิทสนมดีกับคนในครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นครอบครัวที่อบอุ่น สมาชิกทุกคนในครอบครัวรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม พ่อแม่รักใคร่กลมเกลียวกันดี พ่อแม่มักให้อิสระในการตัดสินใจตามขอบเขตที่กำหนดอย่างมีเหตุผล และนักเรียนกับคนในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกันเสมออยู่ในระดับมาก พ่อแม่มักเข้มงวดในความประพฤติตนของนักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง สมาชิกในครอบครัวมักขัดแย้งกันหรือทะเลาะกันบ่อยอยู่ในระดับน้อย และนักเรียนไม่ค่อยพูดจากับพ่อแม่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งโดยรวมความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

มาก ($X\text{-Bar} = 3.81, S.D. = .63$)

1.2 ด้านการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพ่อ/แม่ (ผู้ปกครอง) พ่อ/แม่ หรือผู้ปกครองมักสอนนักเรียนว่าเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งไม่ดีในระดับมาก พ่อ/แม่ หรือผู้ปกครองมีการกำหนดบทลงโทษต่อนักเรียนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ และพ่อ/แม่หรือผู้ปกครองมักตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ให้เห็นอยู่เสมอในระดับ น้อย พ่อ/แม่หรือผู้ปกครองมักให้นักเรียนไปซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์มาตี และพ่อ/แม่หรือผู้ปกครองมักชวนให้นักเรียนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งโดยรวมการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพ่อ/แม่ (ผู้ปกครอง) อยู่ในระดับมาก ($X\text{-Bar} = 3.81, S.D. = .74$)

ทั้งนี้โดยรวมบทบาทของครอบครัวและการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพ่อ/แม่ (ผู้ปกครอง) มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($X\text{-Bar} = 3.81, S.D. = .53$)

2. บทบาทของสังคมและการควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ของสังคม

2.1 การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ ได้แก่ ร้านสะดวกซื้อและร้านขายของในชุมชนมีเครื่องตีแอลกอฮอล์ขาย และในชุมชนสามารถหาซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ได้ง่าย อยู่ในระดับมาก ร้านค้าในชุมชนมักขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ให้คนทุกวัย และมีสถานบันเทิงบริเวณชุมชนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งโดยรวมการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องตีแอลกอฮอล์มีบทบาทส่งเสริมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับปานกลาง ($X\text{-Bar} = 3.00, S.D. = .98$)

2.2 ด้านอิทธิพลของสื่อ การใช้ดารา/บุคคลมีชื่อเสียงมาโฆษณาเครื่องตีแอลกอฮอล์ ทำให้อยากตีเครื่องตีชนิดนั้น สื่อโฆษณาทำให้รู้สึกว่าการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้เป็นคนทันสมัย และสื่อโฆษณาทำให้รู้สึกว่าการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนฝูงมาก อยู่ในระดับมากที่สุด ภาพโฆษณาเครื่องตีแอลกอฮอล์ในสื่อทำให้รู้สึกอยากตี สื่อโฆษณาทำให้รู้สึกว่าการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ช่วยให้ชีวิตผ่านคลาย ทำให้อยากลองตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ชนิดใหม่ ๆ และสื่อโฆษณาทำให้รู้สึกว่า การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้ชีวิตสนุกสนาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งโดยรวมอิทธิพลของสื่อมีบทบาทส่งเสริมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($X\text{-Bar} = 4.20, S.D. = .86$)

2.3 ด้านกลุ่มเพื่อน - ชุมชน การตีทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด ในชุมชนมักตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในงานเทศกาลอยู่ในระดับมาก คนในชุมชนห้ามเยาวชนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อนเป็นผู้ชักชวนให้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ คนในชุมชนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นกิจวัตรอยู่ในระดับน้อย และการตีจากการเลียนแบบอย่างเพื่อนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งโดยรวมกลุ่มเพื่อน-ชุมชนมีบทบาทส่งเสริมและควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง ($X\text{-Bar} = 2.78, S.D. = .57$)

2.4 ด้านโรงเรียน โรงเรียนมีกฎระเบียบเข้มงวดด้านเครื่องตีแอลกอฮอล์ โรงเรียนจัดอบรมความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับโทษของการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ครูเอาใจใส่ให้นักเรียนห่างไกลเครื่องตีแอลกอฮอล์ และโรงเรียน จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ซึ่งโดยรวมโรงเรียนมีบทบาทควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($X\text{-Bar} = 3.88, S.D. = 1.02$)

ทั้งนี้โดยรวมบทบาทของการส่งเสริมและการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของสังคมมีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($X\text{-Bar} = 3.48, S.D. = .40$)

3. รูปแบบบทบาทของครอบครัวและสังคมในการสื่อสารพัฒนาทัศนคติด้านความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเพื่อป้องกันการเป็นนักตีแอลกอฮอล์หน้าใหม่

ด้านการสื่อสารตามบทบาทของครอบครัว พ่อแม่/ผู้ปกครองควรแสดงความห่วงใยด้วยการสอน/แนะนำ/

เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจผลเสียของการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ รับฟังปัญหาของเด็กอย่างใจเย็น ว่ากล่าวตักเตือนด้วยการพูดที่ไพเราะ มีเหตุผล กำหนดกฎลงโทษให้ชัดเจนในการเที่ยวตีหรือตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ แนะนำการเที่ยวหรือคบเพื่อน พ่อแม่หรือผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการไม่ตี ไม่ใช้เด็กไปซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ให้ ไม่ชวนให้เด็กตี เป็นครอบครัวที่อบอุ่น ชวนเข้าวัดฟังธรรมะยึดศีลห้าช่วยสอนให้เด็กรู้จักยับยั้งชั่งใจ

ด้านการสื่อสารตามบทบาททางสังคม กลุ่มเพื่อนไม่ควรชักชวนเพื่อนหรือคนอื่นตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ เลือคบเพื่อน ทางโรงเรียน/ครูควรอบรมให้ความรู้ ให้แนะนำ/อธิบายผลเสียหรือโทษของการตี มีมาตรการหรือกฎหมายห้ามนักเรียนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ มีป้ายประชาสัมพันธ์/จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตี ไม่ให้มีสถานบันเทิงตั้งใกล้โรงเรียน ครูและบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ตี และควรดูแลพฤติกรรมหรือปัญหาของนักเรียนแต่ละคนและชี้แนวทางแก้ไข

ส่วนด้านชุมชนควรช่วยกันรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการตี ด้วยสื่อหรือกิจกรรมเกี่ยวกับโทษของการตี ไม่ขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ดูแลสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยจากเครื่องตีแอลกอฮอล์จากช่องทางร้านค้าร้านสะดวกซื้อทั่วไป ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการไม่ตี เลิกค่านิยมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในงาน/เทศกาลต่าง ๆ ชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมการป้องกันตนเอง มีกิจกรรมจิตอาสา หรือสร้างสนามกีฬาเพื่อให้เด็กหันมาเล่นกีฬาแทนการตี และช่วยกันประชาสัมพันธ์

นอกจากนี้ควรออกกฎหมายห้ามสื่อโฆษณาที่เชิญชวนเยาวชนตี จากเลียนแบบตามโฆษณาด้วยความไม่รู้เท่าทันสื่อ และควรนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น เข้าวัดทำบุญ ยึดศีลห้าเป็นแนวทางสร้างคุณค่าตนเองไม่ยุ่งเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่สรุปจำแนกประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่ออภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของครอบครัวและสังคมในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชน

1.1 บทบาทของครอบครัวและการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว นักเรียนมีความผูกพัน สนับสนุน และร่วมทำกิจกรรมกับคนในครอบครัวเสมอ เป็นครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่มักให้อิสระในการตัดสินใจตามขอบเขตที่กำหนดอย่างมีเหตุผล พ่อแม่มักเข้มงวดในความประพฤติตนของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกในครอบครัวมักขัดแย้งกันหรือทะเลาะกันบ่อยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งโดยรวมความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานของพรณี ชูทัย เจนจิต (2538 : 596 -597) ที่กล่าวว่า ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์โดยเริ่มมาจากครอบครัวบุคคลรอบข้างซึ่งมีความสำคัญต่อเด็ก ล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ทั้งสิ้น การที่บุคคลเหล่านี้มีหน้าตาอย่างไร ประพฤติเช่นไรกับเด็กจะมีอิทธิพลต่อเจตคติที่เด็กมีต่อตนเองไม่ว่าทางบวกหรือทางลบ เป็นแหล่งสำคัญที่กำหนดอัตมโนทัศน์ และจากการศึกษาของคูเปอร์สมิท (Coopersmith, 1981) พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อเด็กในการพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก หรือประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่พ่อแม่ยอมรับเด็กในด้านความคิด ความรู้สึกและคุณค่าอย่างใดที่เด็กเป็นอยู่

ส่วนในด้านการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) พ่อแม่ หรือผู้ปกครองมักสอนว่าเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งไม่ดี มีการกำหนดบทลงโทษแก่นักเรียนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

และพ่อ/แม่หรือผู้ปกครองมักตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ให้เห็นอยู่เสมอในระดับน้อย พ่อ/แม่หรือผู้ปกครองมักให้นักเรียนไปซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์มาตี และพ่อ/แม่หรือผู้ปกครองมักชวนให้นักเรียนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้นการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพ่อ/แม่ (ผู้ปกครอง) อยู่ในระดับมาก โดยรวมบทบาทของครอบครัวและการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1981) ที่พบว่า พ่อแม่กำหนดขอบเขตการกระทำไว้อย่างชัดเจน ดูแลให้เด็กปฏิบัติตาม และทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย รวมทั้งการที่พ่อแม่ให้ความนับถือและความเป็นอิสระแก่เด็กในขอบเขตการกระทำที่กำหนดให้ เน้นการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต เชื่อมมั่นในตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย วลีวงศ์ และคณะ (2553) ที่พบว่า บทบาทของพ่อแม่ในการควบคุมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของลูก ในกรณีที่พ่อแม่ห้ามตีหากพ่อแม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้ชัดเจนว่า ถ้าเยาวชนตีแอลกอฮอล์จะมีการลงโทษอย่างไรจะยิ่งทำให้พฤติกรรมการตีของเยาวชนลดลงด้วย

1.2 บทบาทของสังคมและการควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ของสังคม ได้แก่

1.2.1 การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ พบว่า ร้านสะดวกซื้อหรือร้านขายของในชุมชนมีเครื่องตีแอลกอฮอล์ขาย สามารถหาซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ได้ง่าย ขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ให้คนทุกวัย และมีสถานบันเทิงบริเวณชุมชน ซึ่งโดยรวมการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องตีแอลกอฮอล์มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) ที่พบว่า การเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขายสุราเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มสุราในเชิงบวก

1.2.2 อิทธิพลของสื่อโฆษณา พบว่า การใช้ตรา/บุคคลมีชื่อเสียงมาโฆษณาเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้อยากดื่มเครื่องดื่มชนิดนั้น สื่อโฆษณาทำให้รู้สึกว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นคนทันสมัย ทำให้มีเพื่อนฝูงมาก อยู่ในระดับมากที่สุด สื่อโฆษณาทำให้รู้สึกอยากดื่ม รู้สึกว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยทำให้ชีวิตผ่อนคลาย ทำให้อยากลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดใหม่ ๆ และทำให้รู้สึกว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ชีวิตสนุกสนานอยู่ในระดับมาก และโดยรวมอิทธิพลของสื่อโฆษณามีบทบาทอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Atkin, Hocking and Block (1994 : 223) ที่พบว่า การโฆษณามีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มที่ดูโฆษณามากเป็นคนที่ดื่มเบียร์และสุรามากกว่ากลุ่มที่ดูโฆษณาน้อย และกระแสของสื่อโฆษณาคือปัจจัยสนับสนุนประการหนึ่งที่ทำให้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นได้แก่ การเสนอเครื่องดื่มรูปแบบใหม่ ๆ หลากหลายยี่ห้อ และการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ

1.2.3 กลุ่มเพื่อน - ชุมชน พบว่า การดื่มทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด ในชุมชนมักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานเทศกาลอยู่ในระดับมาก คนในชุมชนห้ามเยาวชนตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อนเป็นผู้ชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คนในชุมชนตีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกิจวัตรอยู่ในระดับน้อย และการดื่มมาจากการเลียนแบบอย่างเพื่อนอยู่ในระดับน้อยที่สุด และโดยรวมกลุ่มเพื่อน-ชุมชนมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัมพร เบญจพลพิทักษ์ (2547) ที่กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นมีความจำเป็นต้องมีเพื่อนสนิทหรือเพื่อนคู่หู การคบเพื่อนเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญ เพราะช่วยให้วัยรุ่นมีความรู้สึกว่าตนมีพรรคพวกที่จะเข้ากลุ่มด้วยได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเข้มแข็งมั่นใจและมีอำนาจขึ้น ในวัยนี้การมีกลุ่มเพื่อนเป็นประโยชน์มาก แต่ก็อาจเป็นโทษได้มากเช่น

กัน ถ้ากลุ่มเพื่อนมีความประพฤติไม่ดีชวนกันประพฤติในสิ่งที่ไม่ดีผิดกฎหมาย เช่น กลุ่มเด็กเถร อันธพาล เป็นต้น และในทุกวัฒนธรรมบุคคลจะพัฒนาบุคลิกภาพขึ้นมาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสังคมนั้น ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางสังคมมีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของวัยรุ่น (Coleman อ้างถึงใน Trojanowicz and Merry, 1987 : 138 –139) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพรณี อุดมลักษณ์, ปณณธร ชัชรวิรัตน์ และจันทร์จิรา อินจัน (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ในระดับชุมชนเกิดมาตรการของชุมชน เรื่อง ลด ละ เลิกสุรา การแก้ไขปัญหาสุราหากเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยคำนึงถึงทุนทางสังคมของแต่ละชุมชน และเริ่มต้นแนวทางจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนและต่อยอดจากสิ่งที่ชุมชนได้มีการดำเนินการก็จะสามารถแก้ไขปัญหาการดื่มสุราได้อย่างยั่งยืน

1.2.4 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีกฎระเบียบเข้มงวดด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการจัดอบรมความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครูเอาใจใส่ให้นักเรียนห่างไกลเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และโรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก และโดยรวมบทบาทด้านโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และโดยรวมบทบาทของสังคมและการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสังคมมีบทบาทอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลปิลิกา ฉินวิรุฬห์ศิริทรัพย์ (2557) ที่พบว่า การลดละเลิกการดื่มสุราอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ต้องอาศัยโรงเรียนสถาบันการศึกษาปลูกฝังให้ความรู้ให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงพิษภัยจากการดื่มสุรา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ผู้ที่มีบทบาทในการดูแลเด็กและเยาวชน ได้แก่ พ่อแม่ ครู และชุมชน ควรมีการส่งเสริมการตระหนักรู้ในตนเองให้แก่เด็กและเยาวชนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้อิโกลาส์เด็กได้ตัดสินใจหรือแสดงออกในทิศทางที่เหมาะสม มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สอดแทรกในเนื้อหาการเรียนการสอนในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเสริมทักษะ ให้หลักธรรมทางศาสนา เป็นที่ปรึกษาที่ดีในด้านอารมณ์ของวัยรุ่นโดยการรับฟัง ให้อิโกลาส์วัยรุ่นหรือเด็กและเยาวชนได้พูดคุยกถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองอยู่เสมอ กระตุ้นให้วัยรุ่นได้รู้จักการวิเคราะห์และประเมินตนเองตามความเป็นจริง และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าและความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินตนเองตามความเป็นจริง เพราะนอกจากจะทำให้วัยรุ่นมีการเข้าใจตนเองมากขึ้นแล้วก็จะส่งผลต่อการเข้าใจผู้อื่นตามมาอีกด้วย โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า บทบาทของครอบครัวและบทบาทของสังคมมีส่วนสำคัญในการส่งเสริม อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชน ครอบครัว โรงเรียน หน่วยงานสาธารณสุข และเยาวชน มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการของชุมชนในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนหรือเยาวชน เช่น จัดสภาพแวดล้อมการควบคุมการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวและนักเรียนหรือเยาวชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว สร้างความตระหนักในผลเสียจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการดำเนินกิจกรรมรณรงค์มีสื่อประชาสัมพันธ์ต่อต้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครู และคนในชุมชน

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

การลดปัญหาจากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบเชิงรุก โดยมีชุมชน ครอบครัว โรงเรียน และเยาวชนร่วมกันวางแผน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งในสถานศึกษาและชุมชน โดยร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข ในการให้ความรู้ด้านโทษของการดื่ม กำหนดให้มีการเรียนการสอนเสริมทักษะเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งทางใจสำหรับนักเรียน สร้างเจตคติและความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ เพื่อให้เยาวชนตระหนักรู้ถึงคุณค่าของตนเองโดยไม่พึ่งเครื่องตีแอลกอฮอล์

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้านกลยุทธ์และแผนการตลาดของเครื่องตีแอลกอฮอล์ และการเข้าถึงสื่อโฆษณาและเครื่องตีแอลกอฮอล์ของเยาวชน เนื่องจากสื่อยังมีอิทธิพลในการชักจูงใจให้เด็กและเยาวชนให้ริเริ่ม ลอง และติด ในการเครื่องตีแอลกอฮอล์ เพื่อนำผลการวิจัยเป็นกลยุทธ์กำหนดนโยบายในการควบคุมการโฆษณาและการจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์

บรรณานุกรม

- กัลป์ลิกา ชินวิรุฬห์ศิริทรัพย์. (2557). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุราของผู้ถูกคุมความประพฤติ คดีมาแล้วซ้ำ”. *วารสารวิทยบริการ*, 25(2), 91 - 100. [Kanlika Chinvirunsirisup. “Factors Related to Behavior of Drunk Driving Offenders”. (2014). *Probation Office Academic Services Journal*, 25(2), 91 – 100.]
- บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ. (2547). *พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย : การสำรวจองค์ความรู้สถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. [Boonserm Hutabhaedya, et al. (2004). *Alcohol Consumption Behavior of Thai Adolescents : A Survey of Knowledge, Situation, and Factors Influenced to Alcohol Consumption Behavior*. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation]
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน*. กรุงเทพฯ : บริษัทคอมแพคท์ พรินท์ . [Pannee Chuthai Janejit. (1995). *Educational Psychology*. Bangkok: Compact Print.]
- สุภาพรณ์ อุดมลักษณ์, ปณณธร ชัชวรัตน์ และจันทรีจิรา อินจัน. (2557). “กระบวนการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในชุมชนบ้านสันป่าปาง ตำบลสันป่าม่วง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*. 24(3), 90 - 103. [Suphaphon Udomluck, Pannathorn Chachvarat and Junjira Eanjen. “Participatory Learning Process to Build Capacity of Families in Solving Alcohol Problems in Ban Sanpabong, Sanpamuang Sub-district, Muang district, Phayao Province”. *Nursing Journal of the Ministry Public Health*. 24(3), 90 - 103.]
- อรัญญ์ วลีวงศ์ และคณะ. (2553) *บทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีต่อผลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย*. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. [Orratai Waleewong, Surasak Chaiyasong and Thaksaphon Thamarangsi. (2001). *Influence of parental norms and behaviours on youth drinking in Thailand*. Faculty of Pharmacy, Mahasarakham University, Thailand.]
- อัมพร เบญจพลพิทักษ์. (2547). *พัฒนาการวัยรุ่นในความรู้สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นสำหรับผู้ปฏิบัติงาน เครือข่ายสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. [Amporn Benjapholphithak. (2004). *Adolescent Development in Children and Adolescents Mental Health Knowledge for Mental Health Network Practitioners*. Bangkok: Agricultural Cooperative Printing Demonstrations of Thailand.]
- อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อัสณางค์กรชัย. (2559). *ข้อเท็จจริงและตัวเลข: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย*. สงขลา : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. [Udomsak Saengowh, Pholthep Vichitkunakorn and Sawitree Asnankornchai. *Facts and Figures Alcohol in Thailand*. Songkla : Center for Alcohol Studies.]
- Atkin, C., Hocking, J., & Block, M. (1994). *Advertising to Children: New Directions, New Media*. New York : Martin, s Press.

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

- Coopersmith, S. (1981). *The Antecedents of Self-Esteem*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press.
- Coopersmith, S. (1984). *SEI : Self-Esteem Inventories*. California : Consulting Psychologist Press, Inc.
- Trojanowicz, R. C. and Merry M. (1987). *Juvenile Delinquency : Concept and Control*. (4th ed.). New Jersey: Prentice-Hall Inc.

เว็บไซต์

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2558). **หนังสือคู่มือการให้การปรึกษาสำหรับผู้ประสบปัญหาแอลกอฮอล์**. เข้าถึงได้จาก <http://dmh.go.th/news/view.asp?id=966> 6 พฤศจิกายน 2558
[Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2013). *Handbook of Counseling for Face a Alcohol Problem*. retrieved November, 6, 2013. from <http://dmh.go.th/news/view.asp?id=966>]
- มติชนออนไลน์. (2559). **อันดับการดื่มแอลกอฮอล์ประเทศไทย**. http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1328532921&grp_id=03&catid=03 6 กุมภาพันธ์ 2559
[Matichon Online. (2014). *Alcohol Drinking Rank in Thailand*. retrieved February, 6, 2014. from http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1328532921&grp_id=03&catid=03]